

CRÒNICA D'UNA JORNADA

UNIVERSITATS, RECERCA I INNOVACIÓ A LA REPÚBLICA CATALANA

Dissabte, 3 de desembre de 2016

“Universitats, Recerca i Innovació a la República Catalana” és la tercera del cicle de jornades de la campanya participativa de “La República que farem”. En Pere Aragonès, secretari de Política Econòmica i Coneixement d'Esquerra Republicana, és l'encarregat de donar la benvinguda i presentar la jornada. En matèria d'Universitats hem de dissenyar un model de futur i elaborar una diagnosi compartida sobre els reptes que tenim. Les universitats i el sistema de recerca de Catalunya són d'alt nivell, són prou competitius a nivell internacional, resultat de l'esforç d'una política pública compartida, investigadors, docents, personal administratiu i de serveis... que en temps d'ajust de la despesa han mantingut la qualitat del servei de manera molt notable. El sistema d'universitats i recerca és fonamental pel futur de la nostra societat per diferents raons. Primer, per generar oportunitats i riquesa. La nostra economia no pot competir en salaris baixos, hem de competir en innovació. Si volem una economia capaç de crear riquesa l'hem de basar en la recerca i la innovació. Les economies més avançades tenen una especialització molt transversal. Les economies que estan en procés de desenvolupament tenen una especialització amb menys valor afegit i menys intensives en treball. Catalunya està en l'àmbit de les economies avançades, si volem millorar hem d'innovar. I en això el sistema d'universitats i de recerca té un paper fonamental. El programa RIS3CAT, a partir de la diagnosi de que tenim un bon sistema de recerca, intenta crear el vincle entre el sistema de recerca i un teixit de pimes que necessita incorporar la innovació en els seus processos productius. Segon, Esquerra Republicana és un partit republicà que vol una societat que generi igualtat d'oportunitats i ciutadans lliures, amb absència de dominació, lliures davant els mercats i dels poders arbitraris d'un estat. La universitat també és un factor d'ascensor social important. La crisi econòmica ha posat en qüestió aquest element d'ascensor social, sobretot pel que fa als costos d'accés a la universitat. Tercer, el benestar d'un país va més enllà del benestar material de les persones i de la política pública. El benestar d'un país és capaç de desenvolupar-se si hi ha una cultura política compartida d'allò que es públic, en això la universitat té un paper molt important. Actualment estem patint una onada de populisme reaccionari a Occident que posa en qüestió el pensament crític, sota l'acusació del políticament correcte, el populisme de dretes reaccionari està qüestionant el pensament de la intel·lectualitat com a motor de pensament crític i de transformació de la nostra societat. Com a republicans, si volem persones lliures hem de procurar que aquest pensament crític sigui el màxim compartit. La universitat també ha de seguir fent això. Cal reivindicar el paper de les humanitats en el nostre sistema universitari.

Els pilars de la República

Tot seguit pren la paraula en Lluís Pujadas, president de la sectorial d'Universitat, Recerca i Innovació d'Esquerra Republicana, per presentar “Els pilars d'Universitats, Recerca i Innovació de la República Catalana”:

Una Universitat capdavantera per una República Avançada

La República ha de fer possible un sistema universitari català que generi i transfereixi coneixement a la societat en l'àmbit humà, social i econòmic. Un model universitari basat en criteris d'excel·lència, transparència i igualtat d'oportunitats que garanteixi el retorn a la societat.

1. Un sistema universitari capdavanter, orientat a l'excel·lència i amb reconeixement internacional
2. Igualtat d'oportunitats sense barreres d'accés a l'ensenyament i sense sostres de vidre al desenvolupament professional
3. Universitats participatives i inclusives socialment i territorialment
4. Un finançament adequat per garantir una oferta d'excel·lència i amb retorn a la societat
5. Mecanismes de transparència en selecció i avaluació per garantir el flux d'idees i de persones en igualtat de condicions

La Recerca com a impuls econòmic i social de la República

Un sistema de recerca integral que englobi universitats, centres de recerca i teixit empresarial en un engranatge conjunt per crear una economia d'alt valor afegit i una societat avançada.

1. Cohesió i estabilitat al sistema de recerca de la República Catalana
2. La recerca d'excel·lència sobre la base de l'avaluació i el retiment de comptes
3. La inversió en recerca per al desenvolupament social i econòmic del país

La transferència de coneixement com a generadora d'oportunitats en un món globalitzat

La innovació i la transferència de coneixement com a motor de la societat que permet generar oportunitats de país en un món globalitzat.

1. Catalunya com a marca d'innovació
2. Coordinació dels actors per garantir l'èxit

Universitat: pensament crític i recerca del coneixement

La Marta Vilalta, secretària nacional d'Entorn d'Esquerra Republicana i directora general de Joventut de la Generalitat de Catalunya, va presentar el conferenciant, en Josep Maria Terricabras, eurodiputat i professor emèrit de Filosofia per la UdG.

Tot seguit en Josep Maria Terricabras pren la paraula que fa la seva exposició no tant com a eurodiputat sinó com a professor universitari emèrit. A parer seu, en la nova República caldria una Constitució catalana de dues pàgines que fixés les idees bàsiques i és partidari de fer un Ministeri d'Educació que englobi primària, secundària i universitats. Per començar a entrar en matèria, posa com a exemple una notícia del dia al diari Ara sobre l'escola XXI en que no es menciona ni una sola la vegada la importància del llenguatge. Per a ell, el llenguatge és l'element més creatiu i fonamental. Assenyala diversos aspectes. Primer, **la universitat ha de tenir un paper clau en la nova República per formar intel·lectualment i cívicament** a persones que després dels estudis reglats s'han de professionalitzar (els estudis inicials són per formar) i que després s'han de dedicar a la recerca. Formar intel·lectualment i cívicament vol dir els dos aspectes junts en que la formació ha de ser integral. Les persones som una unitat, la formació ha de ser integral. Fins fa uns quants anys s'havia de donar informació perquè tothom la portés a sobre, ara existeix molta informació a l'abast de tothom. Gràcies a Google perdre memòria no té cap importància. Per tant, ara és molt més important formar en valors. L'ètica i els valors són vistos com la cirereta del pastís. De cap manera, els valors són fonamentals, estant en el mateixa recerca, en el camp intel·lectual, en la informació que triem... Hi ha universitats que això fa molt temps que ho consideren, per exemple primer estudiar Humanitats abans de cursar Medecina. **Amb tanta informació el que cal es ensenyar a gestionar-la, el qual requereix, criteris, valors i principis.** És quelcom que hauria de formar part de la gestió. Quan s'ajuda els alumnes a gestionar-la s'està propiciant determinats valors, es quelcom imprescindible. Abans el que calia era tenir un cap ben ple, ara el que cal és tenir un cap ben clar. Molta informació que trobem per internet és intel·lectualment irrellevant, quan no directament negativa, en la qual has de tenir criteris en la gestió. Per tant, **la universitat no pot ser neutral**, entre d'altres per que no ho pot ser. La informació no és neutral. Neutral és el llenguatge, que es pot usar conscientment, inconscientment o per objectius determinats de

cadascú. La informació i els valors no són naturals. Neutral no es pot ser, en tot cas el que s'ha de ser és rigorós, crític i autocrític, per que els valors també són discutibles. Per tant, voldria que **els alumnes aprenguin a desmuntar la informació que se'ls dona amb esperit crític**. Perquè la informació no és òbvia, ni única, ni evident. Aprendre a relacionar-la amb altra informació. No necessàriament a buscar tota la informació possible, però sí a combinar-la i relacionar-la amb d'altres informacions i fer-ho amb esperit crític i autocrític. Per arribar a conclusions i cercar judicis adequats i matisats que han de poder tornar a ser posats en dubte. Aquesta és la feina d'aprenentatge de la persona que després es dedicarà a la recerca. Això es que el que després obrirà pas a la recerca. Per que sempre estem fent camí, tot és provisional. També **el coneixement és provisional**, la qual cosa no vol dir que no es pugui arribar a uns determinats coneixements, però sabent que són provisionals cal estar sempre obert a les possibilitats de millora, rectificació i modificació del coneixement que tinc. Això és cívic, per que ens fa ser uns ciutadans tolerants, oberts a la reflexió i a les idees dels altres. Com deia Popper, "pot ser que tinguis raó, pot ser que estigui equivocat". Aquesta és la feina d'un universitari. Sobre en quin temps s'ha de fer això no hi entra. Entre el debat del 3+2 o el 4+1 s'inclina més pel 3+2, però el problema no és aquest, **el problema és el preu de la universitat**. Als països nòrdics, per exemple, la universitat és gratuïta però si hi ha d'arribar amb determinades condicions. No té clar que la universitat hagi de formar part de l'ascensor social, s'ha de crear una societat que tingui més d'un ascensor. En el terreny professional **hi ha d'haver diferents ascensors possibles**, perquè sinó obliguem a tots a passar-hi. Per exemple, hi ha d'haver una facultat de Podologia a la universitat? N'hi hauria prou amb una bona formació professional. La universitat ha de fer un nivell de formació que et porti després a professionalitzar o a la recerca. Al final sempre ens quedem amb el que ens queda amb menys dubtes, tot i que sempre hi ha la possibilitat de contradir-se, especialment a través del llenguatge. Hauríem d'anar a la universitat a acceptar les veritats en ciència i arribar a un punt on el dubte sigui raonable, i posar a prova aquelles coses que se'ns diuen, que aprenem i que adquirim. Quan ell era professor a Secundària algunes vegades es va penedir d'explicar a Descartes, passava vergonya, perquè als alumnes els encanta el dubte. Per exemple, tu podries dubtar sobre si sóc un extraterrestre? Quin és el dubte raonable? Així doncs, els dubtes també necessiten raons, no només el coneixement. **El canvi de paradigma és basar-ho en l'esperit crític, en l'argumentació constant, en la comprovació que l'argument aguanta....** Vigilem sempre amb el nostre coneixement, això és el que hauríem d'ensenyar, no a fer cagadubtes sinó a fer gent crítica que es preparin després per la professionalització i la recerca, aquesta és la tasca de la universitat. I finalment, **això demana un professorat per a fer això**. Al professorat hi ha de tot, el problema no és d'edat. Als EUA els catedràtics d'universitats es jubilaven en una edat determinada, es va impugnar per discriminació i el Tribunal Suprem li va donar la raó. La qüestió és de capacitat, no d'edat. Als professors d'universitat no se'ls pot demanar que facin alhora ensenyament i recerca. Els que no estiguin preparats per combinar les dues coses que no ho facin, per que no és necessari i per que la recerca ha de ser molt seriosa. Catalunya es capdavantera en recerca, només cal veure el nombre de publicacions. Necessitem un professorat que sàpiga gestionar el coneixement que té i que l'ha de transmetre. La formació més professional ve després, la recerca ve després, però el que realment és important és gestionar el coneixement amb esperit crític. En Terricabras ha treballat a *Philosophy and children*, la filosofia dels 3 als 18, en que s'ensenya els nanos a participar a través de la reflexió i comentaris sobre diferents qüestions que es plantejaven a partir d'una història, un conte.... un programa que permetia ser després millors alumnes després, especialment en llengua i matemàtiques, és a dir, la capacitat de càlcul i de treure conclusions. Tot això s'ha de fer no només si volem que els nostres alumnes no només estiguin informats sinó que també estiguin formats.

El model de recerca i universitats a la República Catalana

A continuació té lloc una taula rodona per debatre sobre els reptes del model d'universitats i recerca amb la participació de'n Josep Maria Vilalta, secretari executiu de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques, Pilar Dellunde, exvicerectora de la UAB, Lluís Forcadell, coordinador del Consell de l'Estudiantat de les Universitats Catalanes (CEUCAT), Eulàlia Guiu, presidenta del comitè d'empresa de la UdG i representant sindical al CIC, Gerard Gómez, diputat al Parlament de Catalunya, i la Gemma Espigares, secretària de la sectorial d'Universitats, Recerca i Innovació, que presenta i modera la taula.

Com ha de ser el model d'accés a les universitats, de preus i beques? Per respondre la pregunta pren la paraula en Lluís Forcadell, coordinador de CEUCAT. A parer seu, l'estudiantat és una de les principals problemàtiques, una de les més visibles, una problemàtica derivada de l'accés. Actualment estudiar a Catalunya és car, costa de 25 euros el crèdit ECTS (*European Credit Transfer and Accumulation System*), que suposa 1.400 euros anuals a les carreres més econòmiques, fins a 39 euros el crèdit ECTS, que suposa 2.400 euros anuals a les carreres més cares. Vol dir que en funció del nivell que tu necessites per fer els estudis el teu grau té un cost o en té un altre. Així per exemple, estudiar Dret o ADE que no necessiten gaire infraestructura tenen un cost de 1.400 euros/any, mentre que graus com Medicina o Veterinària, que necessiten una infraestructura tècnica molt més avançada, tenen un cost de 2.600 euros/any. Però això no sempre ha estat així, l'any 2011 aquests preus van ser exactament la meitat. Això ha comportat la introducció d'un nou sistema de preus i beques, l'anomenat *Beques equitat*, que la Generalitat vol fer creure que garanteix l'accés a tothom que vol estudiar a la universitat, però això no passa. Actualment s'estudien graus i màsters, carreres universitàries. No vol fer una distinció entre el nivell de grau i el nivell de màster per que quan s'estudiava llicenciatura eren 5 anys, en les que durant aquests 5 anys estenien les mateixes condicions de preus i beques, i que donaven accés a determinades professions. Actualment, estudiar un grau no et dóna accés a aquestes professions, sinó que ara s'ha de fer un grau i un màster. La carrera universitària, ja sigui 3+2 o 4+1 o altres maneres de combinar, haurien de mantenir les mateixes condicions de preus i beques durant els 5 anys. Indiferentment de la durada dels estudis haurien de tenir el mateix cost, les mateixes beques i els mateixos preus. Per que? Primer, hi ha estudis de l'agència d'avaluació universitària que relacionen molt el nivell d'estudis a assolir amb la teva professió posterior, és a dir, si aconseguixes cursar un màster, tens un 79% de possibilitats de treballar en una professió que requereixi un nivell de màster. En canvi, si només realitzes un grau no tens tantes possibilitats d'accedir a la feina d'acord amb el nivell de grau. Segon, el que tu guanyes si fas un grau o un màster no és el mateix, les professions més remunerades són aquelles que s'hi pot accedir després d'un màster, amb l'excepció de Medicina. La majoria dels estudiants que han cursat un màster, tres anys després tenen una feina superior als 2.000 euros, en canvi els que només han estudiat un grau al cap de tres anys tenen un salari inferior a 2.000 euros. Llavors, si tanta és la diferència, perquè l'estudiantat no fa tothom els 5 anys de carrera? Perquè no poden. Hi ha un sostre de vidre, un aturada a l'ascensor social. La universitat permet que les persones puguin tenir un estil de vida millor que han tingut els seus pares. Per tant, és important garantir que tot l'estudiantat pugui passar per les dues fases, grau i màster, per garantir la igualtat d'oportunitats real a l'hora d'accedir als llocs de treball més ben remunerats. El que hem de fer progressivament és anar equiparant les dues fases de la carrera universitària, grau i màster. És molt important trencar aquest sostre de vidre de grau a màster, especialment si els grau són de 4 anys. Cal equiparar els preus i les beques de grau i màster. Aquest primer pas té un cost calculat de 18 milions d'euros. En aquest sentit, ERC té l'obligació de lluitar per garantir la igualtat d'oportunitats de l'estudiantat universitari i fer aquest primer pas a l'hora d'equiparar els preus de màster i grau. Després ja es seguirà per la resta de les reivindicacions. El primer pas és aquest.

Com es port estimular la progressió de les dones en els càrrecs de gestió de recerca i en la categoria acadèmica del professorat? Per respondre a aquesta pregunta pren la paraula l'Eulàlia Guiu, doctora en Pedagogia i presidenta del comitè d'empresa de la UdG. Tal com assenyala, respecte l'ascensor social, hem d'assegurar que tothom pugui tenir les mateixes oportunitats per millorar. Per fer-ho possible, es plantegen les polítiques d'igualtat, entre les quals les dones, el que se'n diu diversitat. Tot i voler garantir les mateixes oportunitats a tothom, també hem d'exigir una contrapartida. Estar a la universitat és un privilegi, l'educació és un dret però alhora és un privilegi, els drets no cauen del cel. En matèria d'igualtat encara s'han d'implementar polítiques, plans, observatoris... per fer possible que això sigui una realitat, amb accions efectives. S'ha d'intentar anar aplicant el que diu la mateixa llei d'igualtat. La llei fa referència, al que s'ha de fer a les universitats, detalla els passos que s'han d'anar fent: fer diagnòstics, marcar objectius, fer programes, dissenyar plans d'acció i implementar. Implementar és el que més costa. La sensibilització és el que menys costa, també la formació, però després hi ha mesures concretes més difícils d'aplicar com serien la paritat en els òrgans de decisió i govern, la paritat en els tribunals d'accés al PDI i al PASS, la paritat en els càrrecs de gestió, implementar el gènere dins de les memòries de grau o màster i en la recerca. Per acabar dues coses. Una primera, la llei preveia crear la figura del delegat d'igualtat, que ha estat tombat pel TC. Segon, una anècdota, ella dona classes d'alfabetització en tecnologies de la informació en la que ensenya a gestionar la informació. Segons ella, abordar en els currículums el tema de la diversitat no és gens difícil. Per complementar aquesta exposició, en Vilalta afegeix un tema important que és la conciliació de la vida social i laborar, per exemple la proposta de reforma horària, que hauria de permetre una millor equiparació de gènere. També assenyala la contradicció que hi pot haver entre fer discriminació positiva i processos de selecció meritació i capacitat. En Gerard Gómez, afegeix que aquesta problemàtica és social, no només de la universitat. Explica l'anècdota, que en les darreres eleccions al rectorat de la UB de les 7 persones candidates totes són homes. És una imatge que reflexa bastant la realitat. A la UB, un 60% dels estudiants són dones, el 40% professores i el 13% catedràtiques. És un reflex de la societat. Afegeix també l'aspecte de la maternitat, que acaba esdevenint un sostre de vida pel fet de ser mares, s'ha de treballar moltíssim per que això no penalitzi a les dones. La Pilar Dellunde afegeix que en lloc d'afavorir s'ha de facilitar. Explica el cas d'una investigadora que intentava aconseguir un trasllat per a la conciliació, cal posar èmfasi i fer un pla de xoc. A parer de Lluís Forcadell, cal fer polítiques urgents de discriminació positiva per la igualtat de gènere.

Com creu que ha de ser el model de governança de la universitat pública? Per respondre a la pregunta pren la paraula la Pilar Dellunde, ex-viceirectora de la UAB. Quan es tracta aquesta qüestió sempre surt la pregunta, com escollir el rector? Qui ha de ser, qui ha de votar... El debat ha de ser on es prenen les decisions i si la universitat és autònoma o no. Hi ha decisions que són més polítiques o de fons i altres més acadèmiques o científiques. Si hem de plantejar una governança hem de diferenciar els diferents nivells. El primer, és el polític, en el que tan el Govern com el Parlament han de fixar uns objectius clars del que han de fer universitats i centres de recerca. Temes com les taxes, la igualtat de gènere, els pressupostos generals, quines titulacions haurien d'haver... Per tant, primer prendre les decisions polítiques com a societat i amb coherència amb els objectius com a país i fixar uns objectius per a les universitats. Això s'ha de fer donant estabilitat a les universitats. El pla que s'hagi dissenyant, ha de marcar quines són les prioritats i saber què se li demana exactament. En l'actualitat els que formen part de l'equip de govern de la universitat només fan gestió. Hi ha d'haver un nivell de decisió però després també hi ha d'haver-hi autonomia. Quin nivell d'autonomia ha d'haver-hi? La universitat ha de poder organitzar-se internament, cada universitat hauria de tenir la potestat de prendre certes decisions, que en aquest moment no es poden prendre per una sèrie de raons. Quin tipus de relació a la contractació? Que no hi hagi

precarietat i com contractem respecte quin tipus de recerca o docència de qualitat es vol fer a una universitat. Hauria de ser possible poder tenir la flexibilitat per prendre decisions i potenciar gent bona a nivell tècnic, o sobre l'internacionalització, o d'organització per decidir com s'estructura internament. No totes les estructures són igual de bones per a totes les universitats. Per tant, és important que gestionem una autonomia real de les universitats i també d'alguns ens que poden gestionar la recerca, una àrea de gestió de la recerca independent del Govern però que miri de donar diners de manera competitiva a projectes de recerca. I també un tercer nivell, el de rendiments de comptes, això no està resolt, tot i que si que es fan controls de gestió en la docència i la recerca. Del que es tracta és saber si estem complint els objectius que prèviament ens hem marcat com a societat. La lògica hauria de ser, jo et dono una autonomia d'uns anys per que tu compleixis els teus objectius de manera transparent avaluant aquests recursos. La transferència aniria en aquest tercer nivell. La principal transferència de coneixement que s'està fent és a la docència. Dues reflexions finals. Primer, que malgrat el perfil dels càrrecs de govern han sigut acadèmics, les decisions que han pres han estat polítiques. No hi ha una única manera de fer política sobre les universitats. Tenir càrrecs acadèmics en secretariat universitats, les decisions eren polítiques. No tothom pensa el mateix. La segona, nosaltres estem preparats per tenir autonomia a les universitats? Imaginem que el teu fill vol anar sol a l'escola, li permeto? De què depèn? Anar a l'escola vol dir que anirà sol a l'escola, fent ús de la seva autonomia. Ella creu que la universitat sí està preparada per ser autònoma, tot i que requerirà fer un cert procés i desenvolupar el rendiment de comptes, però no es pot continuar amb la cotilla actual que no dóna gaires possibilitats. El rector no té gaire poder i no hi ha autonomia per exercir-la. Hem de repensar les prioritats com a societat i l'autonomia de les universitats. En Lluís Forcadell afegeix l'aspecte de la participació estudiantil per que aporta un punt de vista que diferent, complementari i imprescindible. L'estudiant té la visió de tot un grau mentre que un professor només veu la seva assignatura. A la pregunta de per que els estudiants no s'impliquen prou, respon per que els estudiants no tenen les eines. Per poder participar i transformar calen aquestes eines. Siguem institucions de referència democràtica i fem que els estudiants puguin participar en la presa de decisions, fent-ho amb ells, sense paternalismes, ajudant-se mútuament. En Gerard Gómez incideix que efectivament la governança no es només com s'escull el rector, s'ha de veure des d'una visió molt àmplia. La fiscalització és un punt clau de cara al futur. En Vilalta afegeix que les universitats a les que ens volem assemblejar són molt autònomes. Hem d'aspirar que les universitats siguin realment més autònomes. Hi ha un estudi europeu que analitzava l'autonomia de les universitats a tot Europa, en la qual Espanya estava a la cua institucional i en canvi estava a dalt de tot en l'autonomia dels professors a títol individual, un còctel explosiu que afebleix la institució per dalt i per baix. Per tant, màxima autonomia, màxim retiment de comptes, un sol Patronat i màxima professionalització de la gestió universitària. L'Eulàlia Guiu, puntualitza que més que governança caldria parlar d'estructura, pilars, política universitària... Cal treballar-hi molt, cal bastanta imaginació i innovació per trobar la nostra particularitat i trobar quin model és el millor. Una cosa fonamental és pensar les universitats dintre el territori. Tenim 7 universitats públiques, altres semi-públiques i altres privades subvencionades. Sobre les universitats distribuïdes al territori, hem de pensar que si volem autonomia a les universitats, seria bo que cada universitat s'anés fent forta en algun aspecte. Això repercuteix que s'han de fer beques de transport o de desplaçament. No té sentit replicar el mateix model d'universitat a cada territori, és insostenible. Finalment destaca que la democràcia dins la universitat té bastantes febleses. En el tema laboral s'està patint per la duplicitat de tipus de contractació.

Quin paper ha de jugar la universitat en el sistema català de ciència i innovació? En Josep Maria Vilalta pren la paraula per respondre aquesta pregunta. A parer seu, la recerca ha de jugar un paper central, de fet ja ho està sent. La societat camina cap a la societat del coneixement i la universitat ha de jugar un paper més important si volem caminar en aquesta direcció. Les

universitats són la principal centre intel·lectual i de coneixement del país, i això s'ha de posar al sever de la societat, de l'economia i de la cultura. Algunes dades i aspectes. Algunes dades. Les universitats estan produint més del 60% de la recerca que es fa al país, posa en evidència que bona part de la recerca es fa a les universitats. És important destacar que aquesta recerca es fa a totes les àrees del coneixement, en ciències i en humanitats, aquest és un aspecte que cal cuidar molt. Es pot ser punters en unes àrees concretes però també és molt important tenir recerca en totes les branques del saber. A dia d'avui tenim 816 grups de recerca consolidats en totes les branques del saber. La universitat forma els joves investigadors, que acabaran sent el planter d'investigadors del país. Cada any al voltant d'uns 2.000 i escaig estudiants acaben la tesi i passen a engruixir el capital de recerca del país. Un fet destacat és que als centres de recerca pràcticament tots els directors són professors catedràtics d'universitats públiques, la universitat ha permès crear centres de recerca a partir del capital del professorat. El resum és positiu, la universitat i la recerca són un pilar molt important per al país, i a més són molt eficients, s'esmercen poc recursos i en canvi els resultats són força satisfactoris. En els primers llocs del rànquing de tota Europa. Els incentius que s'han instaurat per la recerca han sigut molt exitosos. Fa 35 anys enrere, la universitat espanyola en el seu conjunt pràcticament no feia investigació, ha fet un salt espectacular. L'estat espanyol està en la posició 10 en producció científica. Els incentius han permès fer un salt. Cosa que no ha passat en la innovació, el fet que aquesta recerca es pugui traslladar en l'àmbit de l'economia això no ha estat així, és un handicap que tenim de cara al futur. Aspectes a tenir en compte que caldria redreçar en els propers anys. Primer, tenim una excessiva atomització en els grups de recerca, això no convé, cal buscar l'especialització i l'excel·lència en determinades dades, i treballar la complementarietat entre universitats. La competència està al món, no a l'avinguda Diagonal, ens interessa tenir grups consolidats grans a partir de la complementarietat. Segon, es necessiten polítiques de recerca i universitat estables, amb molt marge d'autonomia. Les millors universitats del món són molt autònomes i amb poca reglamentació perquè pugui ser flexible. A la universitat no se li ha de controlar el procés, en tot cas se li ha de controlar els resultats. Tercer, cal un finançament adequat, ara la universitat es finança amb fons públics a partir d'uns paràmetres docents (nombre d'estudiants, metres quadrats, carreres impartides, etc.), però la universitat pública no rep un finançament basal per poder promoure la recerca entre els seus grups. Cal un finançament públic basal per a la recerca universitària. Quart, es necessita una arquitectura de major col·laboració entre les universitats, els centres de recerca, els hospitals i les empreses. Per exemple, s'ha de millorar el tema de les adscripcions, de la signatura en els articles científics, publicacions... Els centres han d'estar molt lligats a les universitats. Cinquè, cal crear un sistema d'incentius per a la innovació entre els acadèmics per que puguin fer també transferència de tecnologia, coneixement i innovació en col·laboració amb el sector empresarial. Per això cal flexibilitzar la carrera dels acadèmics. Per què un acadèmic no pot aturar la seva carrera per marxar durant un temps per fer investigació a una empresa i després tornar? Avui això és gairebé una proesa. I també a l'inrevés, que un investigador d'una empresa pugui estar durant un temps a la universitat. I sisè, el més important és atreure i retenir talent, que els joves es puguin quedar a la universitat, que puguin fer progressió en el si de l'acadèmia. Avui tenim un problema molt greu. Tenim un relleu generacional que no estem assumint. S'està donant el cas que molts professors dels anys seixanta s'estan jubilant i al mateix temps els joves no tenen oportunitats, no es creen places, no es doten les places que queden vacants... Un problema molt gros que hem de poder abordar de seguida com a país.

Com ha de ser l'encaix entre els centres de recerca, els centres hospitalaris i les empreses en la recerca universitària? Per respondre aquesta pregunta pren la paraula el Gerard Gómez, diputat de Junts pel Sí i ex-portaveu de les JERC. La recerca és bàsica per la innovació que volem com a país, pel canvi del model productiu o per la reindustrialització. Això ha de venir per la recerca i la innovació adaptant-nos al canvis que estem venint de la revolució digital. Les universitats són un element clau per adaptar-nos com a país en aquesta realitat canviant. A dia d'avui, a Catalunya ens

podem sentir mitjanament satisfets com a uns dels puntals de recerca a nivell europeu i amb especialitzacions en les que som puntes com Biomedicina. Caldria tenir una visió integral de la recerca, cal generar sinergies i col·laboració entre els diferents centres. També cal evitar les duplicitats entre els mateixos centres de recerca. I tercer, la universitat és un pilar bàsic perquè la recerca segueixi endavant. Cal cercar aquesta col·laboració entre centres de recerca i empreses, com en el cas de les patents. Caldria també millorar la col·laboració a nivell internacional, hi ha grans consorcis en els que hi hem de poder ser presents. I també millorar en les infraestructures, per millorar els centres de recerca i captar talent per desenvolupar un sistema de recerca eficient. Per acabar, assenyalar la necessitat de la inversió i el finançament. La universitat està infra-finançada, també en el cas de la recerca, que és un dels motors de la nova economia del país, entesa com a inversió i que sigui estable. En quan a la recerca, Eulàlia Guiu diu que no li agrada gens parlar d'incentius. A parer d'ella els incentius no ha estat del tot adequats ni no s'han aplicat del tot bé. Com a resultat tenim una munió d'investigadors joves i no tant joves que estan molt cremats, s'ha tractat malament als investigadors i als professors que se'ls ha obligat a fer recerca. Sí que s'han aconseguit resultats, però la pressió no és igual per a tothom. La pressió rau en els nous contractes laborals implantats per la Generalitat. Respecte a la relació entre la universitat i les empreses, entitats socials o ajuntaments, s'estan enviant estudiants en pràctiques, estudiants voluntaris, estudiants que fan APS... Quin tracte, quin reconeixement i quina prestació tenen aquestes empreses i institucions? Les empreses ajuden en la pràctica però Universitat els ha de fer un retorn amb transferència de coneixement. La investigació de la universitats hauria de beneficiar en primer lloc els que tenim a prop, hauria de millorar la qualitat de vida de la ciutadania, de la societat, etc. Hi ha un dilema sobre la protecció de dades del coneixement i les Open data. I una última reflexió, fins a quin punt el finançament de la recerca fins a quin punt ha de ser públic? Segons en Vilalta, els incentius donen resultats i molt positius, sobretot gràcies a l'eficiència dels professors. Reconeix que les universitats estan infra-finançades. Per a ell, és molt important cuidar el relleu generacional per donar pas a la gent jove a la que s'està exigint molt per una plaça en precari, cosa que desincentiva, és el capital intel·lectual del futur. En Lluís Forcadell afegeix que l'estudiantat sobre la transferència de coneixement, creu que s'ha de replantejar urgentment. En el consell social de la UB, han representat empreses com la Caixa i Gas natural en el Consell Social, perquè no s'hi representen les pimes? Per representar el col·lectiu estudiantil hi ha només un estudiant en el consell social, hi ha mes representants de les empreses que el col·lectiu estudiantil. La universitat no és un centre de recerca, s'hi fa recerca, però no només això. La universitat té tres funcions, la docència, la recerca i la transferència de coneixement. A parer seu no és acceptable que un professor faci docència sense fer recerca, per que sinó explicarà el mateix durant 20 anys. D'acord que hi hagi especialitzacions concretes en matèries punteres, però el gruix ha de fer docència i recerca. Quan es fa recerca a la universitat què és prioritza? Fer coneixement o produir un rendiment econòmic? La resposta a aquesta pregunta és la que ha de marcar quines polítiques s'hauran de fer a la universitat. Segons la Pilar Dellunde, hi ha un sol sistema de recerca, en tot cas el que cal és regular una realitat, hi ha una continuïtat entre centres de recerca. Com a vice-rectora es reunia dos cops l'any amb el director de recerca i poc amb els dels altres centres. Continuïtat i sistema únic respectant l'autonomia de la universitat. Segon, s'ha de ser crític, hi ha una precarietat fortíssima, hi ha catedràtics que marxen perquè no tenen les condicions per poder treballar. És bo veure les dues vessants, docència i recerca, que s'han de poder combinar. Hauria de ser natural que es pugui especialitzar durant una època i fer docència en d'altres. Al centre de recerca ha d'haver transferència però s'ha de situar. La recerca és aplicada i no encara aplicada, no es pot assegurar que s'apliqui de manera immediata. En definitiva, s'ha d'anar cap a un únic sistema i flexibilitzar les condicions.

Per fer la cloenda pren la paraula l'Eduard López, vicesecretari general d'Acció Política d'Esquerra Republicana.

Francesc Sànchez
Tècnic de polítiques sectorials
acciopolitica@esquerra.cat